

SÅindex 8

Översikt

Räkna med index - FÖRÄNDRINGENS PÅVERKAN PÅ PRIS
Formulär med förklar

1. Korrigering för avvik
 Mätningens andel av alla kostnader + Endringens andel av alla endringar för transporten = Korrigering för avvik som procentdel
 [ ] + [ ] = 0,0%

2. Korrigering för prisnivå
 Förändring index för prisnivå + Korrigering för avvik som procentdel = Förändring efter prisnivå
 [ ] + [ ] = [ ]

3. Slutresultat
 Förändring enligt index + Korrigering för avvik + Korrigering för prisnivå = Förändring efter index
 [ ] + [ ] + [ ] = [ ]

Typtransportindex

Välj drivmedelsvariant
 Diesel mk 1 exklusive drivmedel
 HVO

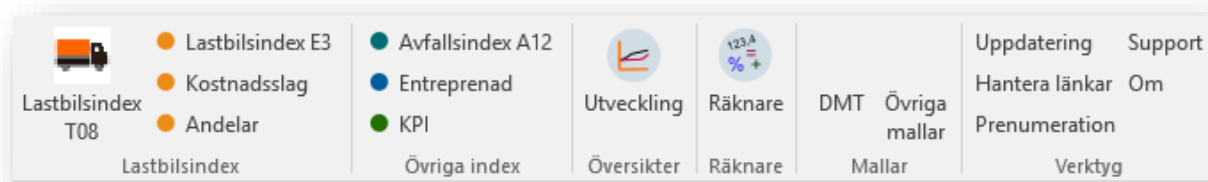
T08SÅ11MD Lokaldistribution med diesel

	Basår		Anslutningsår		Förändring %	Påverkan på totalindex %
	År	Månad	År	Månad		
	2017	2	2018	2		
Index	115,1		121,7		2,2 %	
Andel %						
K925A0500 Förare	213,9	57,0 %	216,8	57,1 %	2,3 %	1,3 %
K925A0900 Diesel mk 1	413,9	9,7 %	428,8	9,9 %	3,6 %	0,4 %
Andra kostnader		33,2 %		33,1 %	1,6 %	0,5 %
		100,0 %		100,0 %		2,2 %

Kostnadsförändring i åkeriverksamheten
 en Excel© addin för att visa kostnadsutveckling som indextal
 baserad på mätningar av SCB

SVERIGES ÅKERIFÖRETAG

Innehållsförteckning

1.	Introduktion	3
2.	SÅ Index 8 en översikt.....	4
3.	Lastbilsindex, T08 och T16	5
4.	Lastbilsindex E3	9
5.	Kostnadsslag	10
6.	Andelar	12
7.	Avfallsindex A12.....	13
8.	Entreprenadindex	14
9.	KPI, Konsumentprisindex	15
10.	Utveckling.....	16
11.	Räknare	17
12.	Mallar	19
13.	Verktyg.....	20

1. Introduktion

Statistiska Centralbyrån (SCB) mäter på uppdrag av olika intressenter kostnadsutvecklingen inom områden kopplade till lastbilstransporter.

SÅindex 8 är ett verktyg för att presentera resultatet av SCB:s mätningar på ett lättillgängligt sätt.

Indextal

SCB:s mätningar resulterar i indextal. Ett indextal är ett tal som visar en relation. Basen är talet 100 som motsvarar den kostnad som gällde när mätningen startade. Varje månad görs nya mätningar och dessa leder till nya indextal. Visar det sig att kostnaden som uppmäts är 10% högre än vid starten så blir det nya indextalet 110.

Index används i åkerisammanhang i stor utsträckning för att reglera prisöverenskommelser. Syftet är inte att göra överenskommelser om nya affärer. Sådant sker på en öppen marknad genom att köpare och säljare fritt väljer bland flera tänkbara motparter. Indexregleringens syfte är istället att möjliggöra att när köpare och säljare väl funnit varandra så ska överenskommelse om transporter kunna avse en längre tid.

Om köpare och säljare inte har regler för hur priser förändras vid kostnadsförändringar så ökar osäkerheten när parterna tecknar långvariga avtal. Långsiktighet ökar investeringsviljan i såväl utrustning som kompetens. Det leder i sin tur till att vi ofta får ökad effektivisering som gynnar alla parter. Investeringsviljan är också av stor betydelse för att göra ur klimatsynpunkt fördelaktiga investeringar.

SÅindex 8

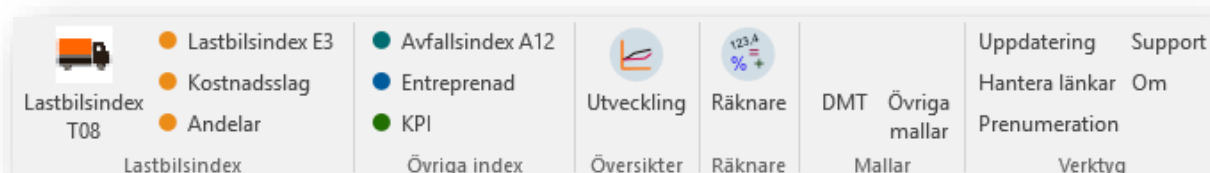
SÅindex 8 är ett hjälpmedel för framförallt köpare och säljare av lastbilstransporter att hantera prisöverenskommelser där indexreglering ingår.

SÅindex 8 är ett programtillägg till Microsoft Excel. I Excel skapas ett menyfliksområde från vilken indextal presenteras. SÅindex 8 fungerar med Microsoft Excels versioner 2010 och nyare (32 bitars versionen).

Mer på webben

Detta häfte ger en översikt om hur SÅindex 8 fungerar. Långt ifrån en komplett utbildning i hur priser indexregleras. Behöver du mer kunskap så finns Sveriges Åkeriföretags webbplats för transportekonomiska frågor, www.akeri.se/transportekonomi.

2. SÅ Index 8 en översikt

När SÅindex 8 installeras skapas en helt ny menyflik i Microsoft Excel som heter SÅindex 8. Menyfliksområdet är indelat i fem områden.

1. Lastbilsindex, exempelvis indextal för serier i gruppen T08.
2. Övriga index, exempelvis index i serien A12, avfallsindex.
3. Översikter, här kan användaren skapa diagram och egna tabeller med indextal och förändringar.
4. Räknare, en särskild Excel arbetsbok som framförallt är användbar när index och pris som ska indexregleras inte motsvarar varandra i "storhet".
5. Mallar. Excelmallar som kan användas för att beräkna och "hålla ordning" på DMT och indexregleringar som är återkommande.
6. Verktyg, särskilda hjälpmedel för länkar, hantering av prenumerationer och uppdatering med nya indextal.

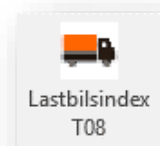
I den här översikten går vi igenom SÅindex 8 i samma ordning som funktionerna dyker upp i menyfliksområdet. De menyer som visar indextal, avsnitten lastbilsindex och övriga index, liknar varandra. Den beskrivning som gäller menyn Lastbilsindex T08 är mer utförlig än för efterföljande serier. Avsnittet ska därför ses även som en allmän introduktion till alla menyer som rör indexserier.

3. Lastbilsindex, T08 och T16

SCB fastställer index för nio olika kostnadsslag, exempelvis *diesel mk 1*. Kostnadsslagen vägs samman till tio olika *typtransporter*, exempelvis *Långväga distribution*. Dessutom finns en serie som avser en bred blandning av transporter som sker lokalt och regionalt, *T16SÅE3*.

Den mest använda menyn i SÅindex är menyknappen som visar de sammanvägda serierna för olika typer av lastbilstransporter, T08.

Serierna finns i tre olika varianter beroende på drivmedel.

När du klickar på menyknappen visas ett formulär där du kan välja vilken serie du vill se och vilka månader som indextal ska visas för.

SÅindex 8

Typtransportindex

Välj drivmedelsvariant

Diesel mk 1 exklusive drivmedel

HVO

T08SÅ11MD Lokaldistribution med diesel

K92SÅ0500 Förare

K92SÅ0900 Diesel mk 1

Andra kostnader

Basmånad		Avläsningsmånad	
År	Månad	År	Månad
2017	2	2018	2
Index	Andel %	Index	Andel %
119,1		121,7	
213,9	57,0 %	218,8	57,1 %
413,9	9,7 %	428,8	9,9 %
	33,2 %		33,1 %
	100,0 %		100,0 %

Förändring %: 2,2 %

Påverkan på totalindex %:

2,3 %	1,3 %
3,6 %	0,4 %
1,6 %	0,5 %
	2,2 %

Räkna Till Excel Räkna rätt

Räkna ut belopp efter indexförändring

Fyll i belopp och välj hur förändringen beräknas.

Observera att indexförändring exklusive drivmedel avser förändring i förhållande till en totalkostnad där all drivmedelskostnad ingår.

Belopp vid basmånaden:

Index förändring:

totalt exklusive drivmedel

Procent:

Kronor:

Belopp efter indexförändring:

Index exkl drivmedel

Om typtransportindex beskrivs utan drivmedel ges följande:

A Förändring %:

B Påverkan på totalindex %:

Stäng

Vi går igenom de olika delarna av formuläret steg för steg.

Välj serie

I översta delen finns tre alternativknappar som styr ditt val av hur drivmedel påverkar serien. Det finns tre val, *diesel mk 1*, *100% HVO* och dessutom en variant där inget drivmedel ingår i underlaget när indextal fastställs.

I den nedrullningsbara listrutan finns de tio olika typtransportserierna.

Månader, indextal och förändring

När du valt indexserie så visas indextal för två olika månader. Genomgående vid prisregleringar brukar man tala om *basmånad* och *avläsningsmånad*. I bilden ovan finns en röd rektangel med värdet 2,5%. De är helt enkelt den procentuella skillnaden mellan talen vid avläsningsmånaden och basmånaden. I bilden ovan är skillnaden i absoluta tal 2,9 när man tar avläsningsmånadens tal och minskar med basmånadens tal. Förändringen är ett relativt tal, ett procenttal och det får vi fram genom att vi tar den absoluta ökningen 2,9 och dividerar med värdet vid basmånaden 118,1.

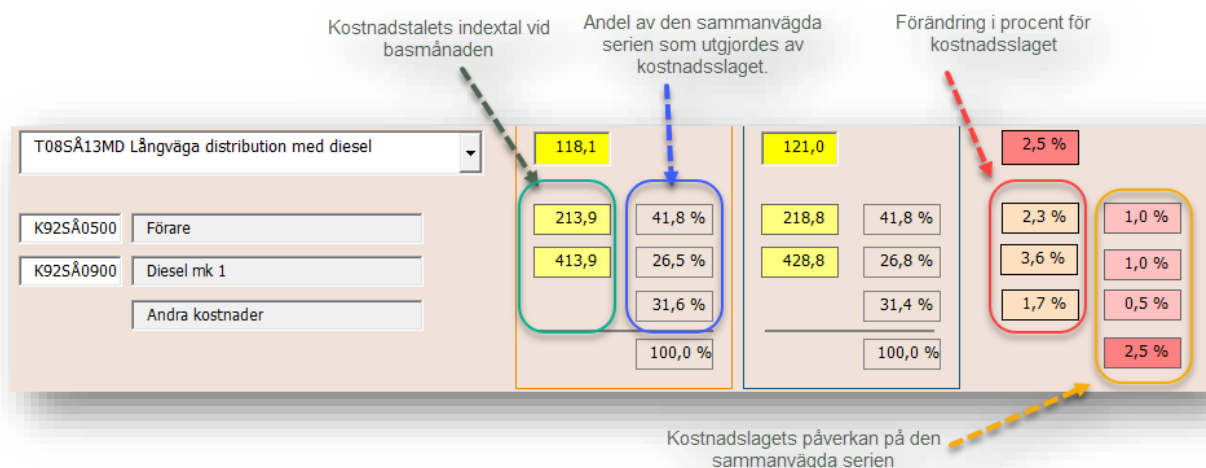
$$2,9 / 118,1 = 0,025$$

Skillnaden mellan talen vid avläsningsmånad och basmånad divideras med indextalet vid basmånaden.

Procent betyder hundradelar så talet 0,025 skrivet som procent blir 2,5%. Om inte annat föreskrivs i avtal så är det brukligt att procentuell förändring avrundas till en decimal.

Kostnadsslag som påverkar det sammanvägda indextalen

När SCB fastställer de sammanvägda indextalen så används sex olika mätningar av kostnader, exempelvis förare, däck och ränta. Två av mätningarna är viktigare än de andra eftersom de har stor andel av de sammanvägda indexen. Det är förarkostnad och drivmedel. Övriga kostnadsslag har mindre vikt och visas enbart som ett sammanslaget värde.

Bilden ovan visar tre rader som förklarar kostnadsslagets påverkan på den valda serien.

Kostnadsslagets indextal är inringade med grönt. SCB mäter helt enkelt enskilda kostnadsslags utveckling. Förarens indextal vid basmånaden var 213,9.

I området med blå inramning anges hur stor del varje kostnadsslag utgör av i den valda T08 serien. Här anges att förarkostnad var 41,8% av alla kostnader vid basmånaden.

Hur mycket har förarkostnaderna förändrats enligt index? I område med röd ram anges 2,3% för förare. Den procentuella skillnaden mellan avläsningsmånadens indextal och basmånadens indextal.

Längst till höger visas i gul ram hur mycket kostnadsslagets förändring blir relativt alla kostnader. Förändringen 2,3% har multiplicerats med kostnadsslagets andel vid basmånaden 41,8%.

Bilden överst visar att den sammanvägda serien förändrats 2,5% och att 1,0% av denna förändring beror på förarkostnaderna och lika mycket beror på diesel mk 1. Andra kostnader har påverkat 0,5%.

Förändring exkl drivmedel

I formulärets nedre högra del finns en ruta som anger vad förändringen i den sammanvägda serien blir om den anges utan diesel.

Vid A anges vad summa av kostnader som inte är diesel har förändrats. Vid B anges vad förändringen blir om den ställs i relation till alla kostnader i typtransportserien.

Förändringen vid A motsvarar, bortsett från decimalavrundning, värdet ni får om ni använder serien utan drivmedel. Orsaken till att vi har en avrundningsdifferens är att serien med diesel mk 1 startade i januari 2008 och serier utan drivmedel startade 2016. När serien utan drivmedel startade i januari 2016 angavs dieselandelen med en decimal medan den vid beräkning i serien från 2008 använder fler decimaler i beräkningen.

Index exkl drivmedel

Om typtransportindex beskrivs utan drivmedel ges följande:

A	Förändring %	2,0
B	Påverkan på totalindex %	1,5

Räkna

Räkna	Till Excel	Räkna rätt	
Räkna ut belopp efter indexförändring			
Fyll i belopp och välj hur förändringen beräknas.	Belopp vid basmånaden	<input type="text" value="1000"/>	
Observera att indexförändring exklusive drivmedel avser förändring i förhållande till en totalkostnad där all drivmedelskostnad ingår.	Index förändring		
	☒ totalt ☐ exklusive drivmedel	Procent	<input type="text" value="2,5%"/>
		Kronor	<input type="text" value="25"/>
	Belopp efter indexförändring		<input type="text" value="1 025"/>

I bladflikar i nedre vänstra delen finns tre bladflikar. Den första visar ett formulär som är en mycket enkel räknare. Användaren anger ett belopp och på bladfliken beräknas ett belopp efter indexreglering.

Räknaren kan användas för att beräkna vad index exklusive drivmedel påverkar de totala kostnaderna. Det är viktigt att användaren förstår skillnaden mellan förändring och påverkan på totalkostnaden (sammanvägt index). Mer om detta vid rubriken *Räkna rätt*.

Till Excel

Räkna	Till Excel	Räkna rätt
Skriv uppgifter i ett nytt excelkalkylblad		
Vilka uppgifter skall tas med?		
☒ Typtransportindex, indextal, förändring och påverkan		
☒ Kostnadsslag, indextal, andelar och förändringar		
☒ Förändring index exkl diesel		
☐ Uträkning av index (fliken Räkna)		
Placering		
Välj om uppgifter skall skapas i den aktiva arbetsboken eller i en ny arbetsbok.		
☐ Aktiv arbetsbok		
☒ Ny arbetsbok		
<input type="button" value="Skapa kalkylblad"/>		

Ibland vill man kunna skriva ut uppgifter om index eller skicka information till en motpart. Ett sätt är att använda skärmsklippverktyg. Ett annat sätt är att använda fliken *Till Excel*. Ni kan då skapa uppgifter i en ny Excel arbetsbok som motsvarar vad ni ser i om serien i formuläret.

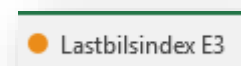
Räkna rätt

Användare av det äldre verktyget SÅindex 5 kritiserade SÅindex för att vara otydligt när det gällde användning av index exklusive drivmedel. Det är inte svårt att göra rätt men det är matte och dessutom matte med relativa tal, procenttal. I bladfliken räkna rätt betonar vi därför att så fort en prisreglering avser en del av alla ersättningar eller index vser en del av alla kostnader så måste användaren tänka till och göra rätt. Vi hänvisar då till den särskilda räknare som finns i en egen menyknapp i SÅindex 8 menyfliksområde.

4. Lastbilsindex E3

Menyknappen Lastbilsindex E3 visar ett formulär som i flera delar överensstämmer vad vi gått igenom i avsnitt 3 om lastbilsindex T08. Vi berör därför här enbart de delar där formuläret Lastbilsindex E3 skiljer sig från vad vi gick igenom i avsnitt 3.

Välj serie

Lastbilsindex E3 omfattar två varianter på en serie. Serien heter T16SÅE3 med tillägget MD när serien är med diesel mk 1 och ED när serien är helt utan drivmedel. Användaren väljer vilken av varianterna som ska visas med alternativknappar med orange bakgrundsfärg.

Serien T16SÅE3MD och ED är en sammanvägning av flera av serierna i gruppen T08, tytransportserier för lastbilstransporter. De avser både vad som brukar kallas distributionsfordon och anläggningsfordon. Gemensamt för alla underliggande serier är att de är transporter som sker lokalt eller regionalt.

Serien används främst i verksamheter där exempelvis en kommun upphandlar transporter där flera fordonstyper kan förekomma och proportioner mellan tid och sträcka kan variera.

Kostnadsslag

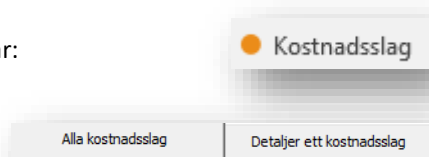
Eftersom serien inte bygger på enskilda kostnadsslag utan en sammanvägning av flera T08 serier så redovisas inga andelar för kostnadsslag.

5. Kostnadsslag

Menyn kostnadsslag visar ett formulär med två bladflikar:

Alla kostnadsslag

Detaljer ett kostnadsslag

Alla kostnadsslag

SÅindex8 - Indextal kostnadsslag T08

		201602	201702	201708	201712	201801	201802
Drivmedelskostnader							
K92SÅ0900	Diesel	348,2	413,9	395,0	423,3	433,0	428,8
K16SÅ0910	HVO	100,0	118,8	113,5	121,4	124,8	122,4
Förare							
K92SÅ0500	Förare	209,3	213,9	218,6	218,6	218,8	218,8
Andra kostnader							
K92SÅ0100	Avskrivning	178,2	180,3	181,3	181,3	181,3	181,3
K92SÅ0200	Ränta	27,5	26,1	25,7	25,3	26,0	26,5
K08SÅ0300	Fordonskatt	65,2	67,4	67,4	67,4	67,4	67,4
K92SÅ0600	Administration och övrigt	184,9	188,8	192,2	192,4	192,5	192,8
K92SÅ0800	Däck	166,0	171,6	184,8	184,8	184,8	184,8
K92SÅ1000	Reparation	240,2	260,3	261,8	262,2	264,0	264,0

Indextalen fastställs av SCB på uppdrag av Sveriges Åkeriföretag. Basår: Jan 1992 för serier vars kodnamn börjar med K92, Jan 2008 för serier som börjar med K08. Basmånad, index=100,0

Stäng

Menyn för kostnadsslag och bladfliken *Alla kostnadsslag* visar ett formulär med indextal för samtliga kostnadsslag som avser lastbilstransporter.

Lodrätt är formuläret indelat i tre avsnitt. Överst finns de två drivmedel som SCB fastställer indextal för, diesel mk 1 och 100% HVO. Serien för diesel mk 1 startade 1992 med indextalet 100,0. Serien för HVO startade i januari 2016 med indextalet 100,0. Detta förklarar varför serien för diesel har tal som är avsevärt högre än serien för HVO.

Mittenavsnittet avser kostnader för förare. Indextalen avser förarlön enligt gällande avtal mellan BA och transport plus arbetsgivaravgifter enligt lag och avtal. Det är viktigt att användaren är medveten om att löneändringar utöver avtal inte finns med när indextalet fastställs.

I lodräta kolumner anges indextalen för sex perioder. Längst till höger visas den period som är den senaste som finns i SÅindex 8 när formuläret visas. I bilden överst är det februari 2018. Övriga kolumner visar, relativt sista kolumnen, följande perioder

1. Indextal två år före.
2. Indextal ett år före.
3. Indextal sex månader före
4. Indextal två månader före
5. Indextal en månad före.

6. Andelar

Indexserier för lastbilar, T08 och T16, beräknas genom att sju olika kostnadsslag vägs samman. Proportionerna mellan kostnadsslagen angavs när serierna startade i en särskild metodbeskrivning. Proportionerna är tänkta att på ett ungefär motsvara proportioner i transportverksamheter som motsvarar namnen på respektive serie. Exempelvis är lokaldistribution en serie med kort körsträcka i förhållande till arbetstid och därför är andelen förarkostnad avsevärt större än andelen drivmedel.

Visa andelar

Menyraden Andelar skapar en ny Excel arbetsbok med en lista över alla serier i gruppen T08 lastbilstransporter. Innan uppgifterna skapas visas ett formulär där användaren styr om andelarna ska visas för serier med diesel mk 1 eller 100% HVO. Användaren anger även vilken månad andelarna ska avse.

Skapa tabell med kostnadsandelar i lastbilserier T08

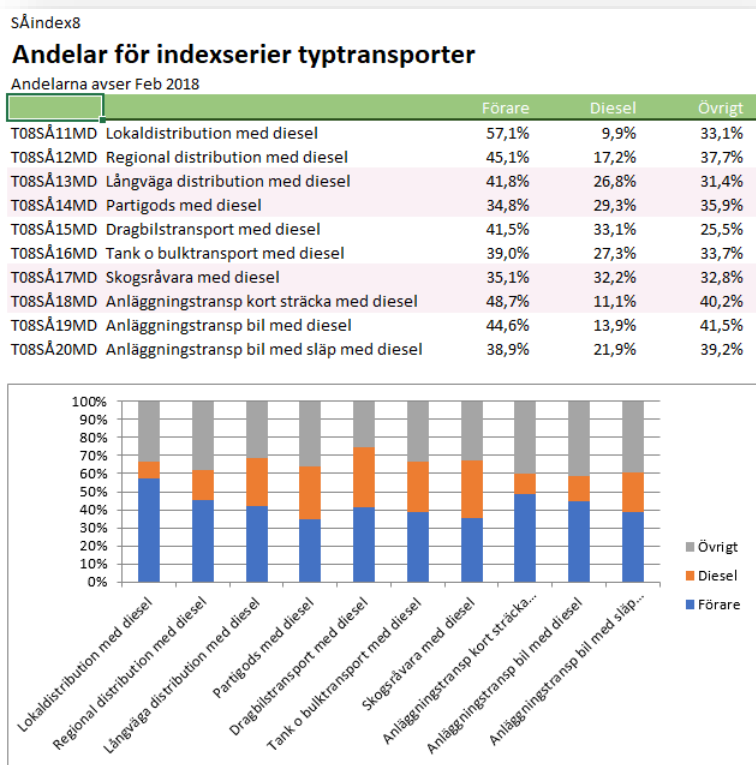
Skapa en tabell och ett diagram med T08-typtransportserier som visar andel av olika kostnadslag. Du kan styra om uppgifterna skapas på ett nytt blad i en ny Excel-arbetsbok eller i den aktiva arbetsboken. Andelar förändras beroende på hur kostnader utvecklas. Välj för vilken månad som du vill visa andelarna.

Välj drivmedel ☒ Diesel mk 1 ☐ HVO	Placering Välj om uppgifter skall skapas i den aktiva arbetsboken eller i en ny arbetsbok. ☐ Aktiv arbetsbok ☒ Ny arbetsbok	Period Bestäm vilken månad som uppgifterna skall avse. År: 2018 Månad: 2
--	--	--

Andelarna visas i en lista med diagram.

7. Avfallsindex A12

SCB fastställer på uppdrag av branschorganisationen Avfall Sverige index för tre olika serier inom avfallshantering.

- A12:1 Insamling av hushållsavfall
- A12:2 Insamling med specialfordon
- A12:3 Slamtömning

Alla tre serierna finns i två varianter. En variant som avser samtliga kostnader och en variant som avser samtliga kostnader utom drivmedel.

Ett formulär som visar indextalen för A12 serierna startas med menyn Avfallsindex A12.

Formuläret som visas fungerar lika med formuläret för Lastbilsserierna T08 som vi beskrivit i avsnitt 3 med ett undantag. Lastbilsserierna finns även med 100% HVO som alternativ. Detta alternativ finns inte för A12.

SÅindex 8.0

Välj om serier visas med eller utan drivmedel
 med diesel mk 1 utan diesel

A12:1MD Insamling av hushållsavfall, inkl diesel

K12AS0500 Personal
 K92SÅ0900 Diesel
 Andra kostnader

Basmånad		Avläsningsmånad		Förändring %		Påverkan på totalindex %	
Index	Andel %	Index	Andel %				
107,1		109,4		2,1			
110,4	51,0	113,0	51,1	2,4		1,2	
413,9	5,9	428,8	6,0	3,6		0,2	
	43,1		42,9	0,0		0,7	
	100,0		100,0			2,1	

Räkna Till Excel

Räkna ut belopp efter indexförändring

Belopp vid basmånaden	Index förändring %	Index förändring kr	Belopp efter indexförändring

Stäng

8. Entreprenadindex

SCB fastställer på uppdrag av intressenter inom byggbranschen indextal i en grupp med den övergripande beteckningen Entreprenadindex.

Entreprenadindex för husbyggnad och anläggning är ett index för kostnadsreglering av bygg- och anläggningsentreprenader. Parter i prisregleringen som avses är alltså bygg och anläggningsföretag som säljare och dess slutkund. Syftet skiljer sig därför från andra serier i SÅindex där syftet är mer avgränsat en relation mellan en utförare av transporter och transportköparen.

I entreprenadindex finns serier som avser material och tjänstemannalöner och dessutom den i anläggningsverksamhet ofta använda serien 6011 lastbilstransporter. Serien 6011 är en bred sammanvägning av alla typer av transporter som kan förekomma vid bygg och anläggningsverksamhet. Det avser bilar i fjärtrafik, små budleveranser och givetvis olika typer av grus och krantransporter. Entreprenadindex serie 6011 är lämplig när en affär avser många olika transportslag inom byggområdet. För affärer som avser en specifik typ av transport når man betydligt bättre överensstämmelse med åkeriets verkliga kostnader om man väljer en T08 eller T16 serie.

Formuläret för entreprenadindex

För entreprenadindex finns inte kostnadsslag på samma sätt som för lastbilserierna. I formuläret kan användaren välja mellan fem olika serier och ställa in basmånad och avläsningsmånad för att se indextal.

Entreprenad

SÅindex 8 - Entreprenadindex

Entreprenadindex fastställs av SCB och publiceras i sin helhet av Sveriges byggindustrier.
Ett antal serier från entreprenadindex som har anknytning till åkeribranschen ingår i SÅindex.

	Basmånad		Avläsningsmånad		
	År	Månad	År	Månad	
År	2017	1	2018	1	
Månad					
Index	109,9		112,8		Förändring %
					2,6

Räkna | Till Excel

Räkna ut belopp efter indexförändring

Belopp vid basmånaden	Index förändring %	Index förändring kr	Belopp efter indexförändring

Stäng

I nedre delen av formuläret finns bladflikarna RÄKNA och TILL EXCEL.

Övrigt om Entreprenadindex

KPI uppdateras i SÅindex 8 vanligtvis i slutet månaden efter den månad indextalet avser.

9. KPI, Konsumentprisindex

KPI, konsumentprisindex, är en del av den offentliga statistik som SCB fastställer på uppdrag av staten.

Indexet mäter den genomsnittliga prisutvecklingen för hela den privata inhemska konsumtionen, de priser konsumenten faktiskt betalar. KPI är det vanliga måttet för kompensations- och inflationsberäkningar i Sverige.

Visa indextal för KPI

KPI har en egen menyrad som används för att visa ett formulär där användaren anger basmånad och avläsningsmånad för att se indextalen.

KPI

Konsumentprisindex (KPI)
 Indexet mäter den genomsnittliga prisutvecklingen för hela den privata inhemska konsumtionen, de priser konsumenten faktiskt betalar. KPI är det vanliga måttet för kompensations- och inflationsberäkningar i Sverige.

Basmånad		Avläsningsmånad		Förändring %
År	Månad	År	Månad	
2017	1	2018	1	1,6
Index: 317,50		Index: 322,51		

Räkna | Till Excel

Räkna ut belopp efter indexförändring

Belopp vid basmånaden	Index förändring %	Index förändring kr	Belopp efter indexförändring

Stäng

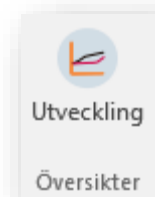
En skillnad med KPI jämfört med serier för lastbilar och avfall är att indextalen fastställs med två decimaler.

KPI uppdateras i SÅindex 8 vanligtvis i slutet månaden efter den månad indextalet avser.

10. Utveckling

I menyfliksområdet för SÅindex 8 finns ett område som heter *Översikter* med en knapp med namnet *Utveckling*. Knappen används för att skapa tabeller med indextal och/eller förändring i procent för en eller flera serier. Samtidigt kan ett linjediagram skapas för de valda serierna.

I ett formulär anger användaren vad man vill se och hur och därefter skapas uppgifterna i en Excel arbetsbok.

SÅindex 8 - Skapa listor med indextal och diagram

Välj i översta avsnittet vilken grupp med indexserier du vill välja en serie från. Serier i gruppen du valt visas i den stora listrutan till vänster. För att välja en serie markerar du serien och klickar på VÄLJ SERIE.

Välj grupp av indexserier
 Lastbilstransporter T08 Sammanvägda serier Kostnadslag

Blad där serierna skall placeras
 Nytt blad i aktiv arbetsbok
 Nytt blad i en ny arbetsbok

Välj en eller flera serier

Indexserie	Beskrivning	Enhet
T08SÅ11MD	Lokaldistribution med diesel	MD
T16SÅ11MH	Lokaldistribution med HVO	MH
T08SÅ11ED	Lokaldistribution exkl drivmedel	ED
T08SÅ12ED	Regional distribution exkl drivmedel	ED
T08SÅ12MD	Regional distribution med diesel	MD
T16SÅ12MH	Regional distribution med HVO	MH
T08SÅ13ED	Långväga distribution exkl drivmedel	ED
T08SÅ13MD	Långväga distribution med diesel	MD
T16SÅ13MH	Långväga distribution med HVO	MH
T08SÅ14ED	Partgods exkl drivmedel	ED
T08SÅ14MD	Partgods med diesel	MD

Välj serie

T16SÅ13MH Långväga distribution med HVO

Välj indexperiod
 Ange vilken period som indexserierna skall visa.

Från år och månad: 2016 2 Till år och månad: 2018 2

Vilka värdena ska visas?
 Indextal Diagram
 Förändring

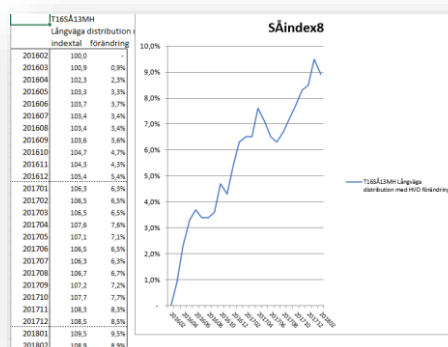
Avbryt Fortsätt

I formuläret finns en listruta där indexserier visas. Vilka serier som visas beror på vad användaren anger i det första avsnittet, *Välj grupp av indexserier*.

Vilka indexserier som ska tas med styrs genom att användaren väljer i listrutan till vänster och valda serier fyller då på i listrutan till höger. Valet kan göras genom att dubbelklicka på en serie eller genom att markera en serie och sedan klicka på knappen *Välj serie*.

Nere till vänster styr användaren första och sista månad som ska tas med. Till höger längst ner finns kryssrutor som styr vilka uppgifter som ska tas med, *Indextal*, *Förändring* och *Diagram*.

När valen är klara skapas tabell och diagram.

11. Räknare

Avsnittet räknare i menyfliksområdet innehåller enbart en menyknapp och den visar en Excel arbetsbok med ett förklaringsblad och två blad avsedda att underlätta beräkningar med index.

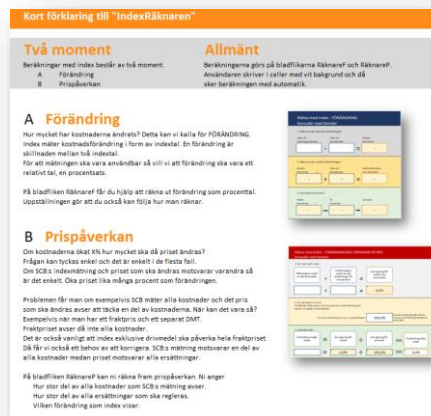
Info, förklaringsbladet

Den första bladfliken i arbetsboken heter *Info* och bladet ger en kort förklaring till vad arbetsboken innehåller.

RäknareF

Här finns ytterligare två blad. Ett blad, *RäknareF*, som visar hur man räknar ut en indexförändring. Den mest fundamentala delen av att räkna med index. Vad är den procentuella förändringen mellan två indextal.

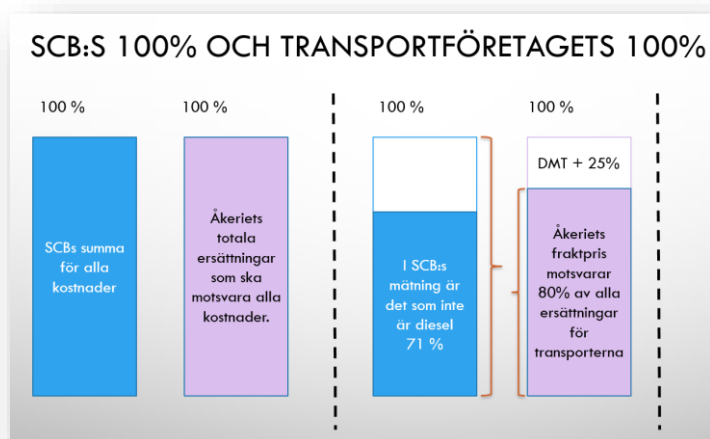
Användare som har SÅindex 8 behöver vanligtvis inte använda detta blad. Förändringen visas ju i de formulär som finns med indextal.

RäknareP

Bladet *RäknareP* är definitivt ett blad som behövs. Inte av alla. *RäknareP* behövs av alla som reglerar priser och där priset och indexberäkningens underlag inte "matchar". Vad menar vi med matchar? Jo om indexserien avser en del av alla kostnader och ersättningen som ska regleras motsvarar alla ersättningar så har vi behov av korrigering. Om index på en del av kostnaderna stigit 2% så ska motsvarar det inte att alla ersättningar höjs 2%.

Bilden nedan visar ett inte ovanligt exempel där DMT, drivmedelstillägg, är inblandat. De två stablarna till vänster visar en situation där index och ersättning "matchar". De två stablarna till höger visar en vanlig situation när DMT används.

Hur fungerar bladet RäknareP?

På bladfliken RäknareP anger användaren uppgifter i vita celler medan formler i Excel gör beräkningar i ljus gula celler.

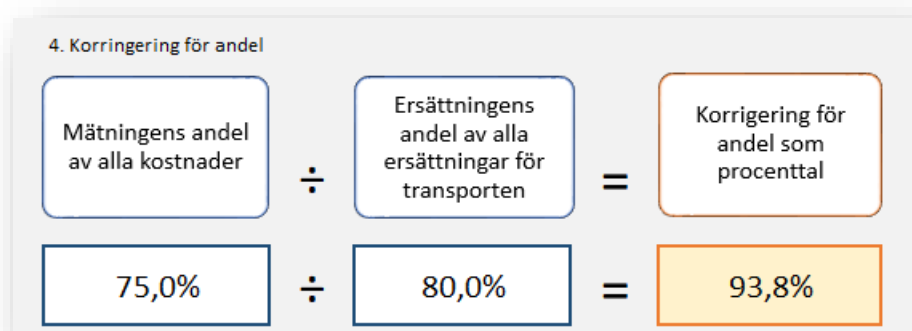
I det ljusgrå avsnittet Korrigering för andel så preciserar användaren hur stor del av alla kostnader respektive alla ersättningar som index respektive det pris som ska regleras avser.

Ett exempel.

Affären föreskriver att index i serien T08SÅ13ED ska användas med februari 2017 som basmånad. Andelen av kostnaderna för åkeriet som inte är diesel har parterna bestämt var 25% vid basmånaden. Det betyder att SCB:s mätning i detta fall avser 75% av alla kostnader.

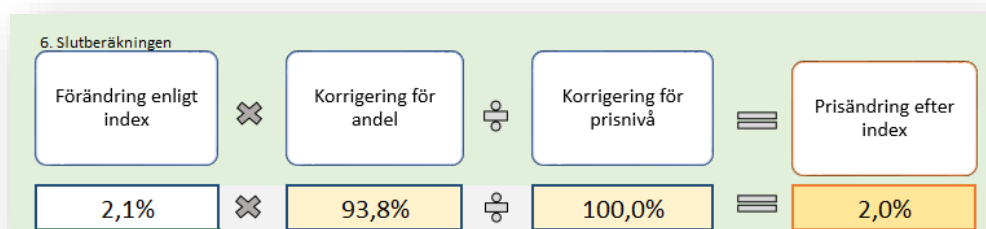
Ersättningen för transporter vid *basmånaden* var en fraktersättning plus 20% i tillägg för DMT. Fraktersättningen var då 80% av alla ersättningar ($100/125=0,8$).

Så här fyller man i formulärets grå avsnitt:

Mellanavsnittet som har gul bottenfärg används om det pris som ska förändras är ett annat pris än det pris som gällde vid basmånaden. Detta är framförallt viktigt när man beräknar DMT och vanligen inte viktigt i vårt exempel ovan. Vi rekommenderar att parterna alltid utgår från pris vid basmånaden vid indexreglering och då är prisnivån 100%.

I det gröna tredje avsnittet skriver ni in förändring enligt index. I vårt exempel 2,1% vilket ger följande resultat:

I vårt exempel är skillnaden att förändringen 2,1% blev 2,0%. Kanske inte mycket men om priset avsåg 100% av ersättningen skulle vi ha en ändring där 2,1% istället blir 1,6%.

Problemet med att korrigera för andelar är det vanligaste och allvarigaste felet som parter omedvetet gör vid prisreglering med index.

12. Mallar

Avsnittet mallar ger användaren två typer av mallar för att följa prisförändringar med index där reglering ska ske vid regelbundna intervall, exempelvis var fjärde månad. En typ är korrigering för ändrade drivmedelspriser, DMT och den andra typen är helt enkelt alla andra priser.

Bas och premium

SÅindex 8 finns i två olika versioner. Bas och Premium. I basversionen utförs beräkningar i mallar inte med automatik. I Premiumversionen behöver användaren alltså inte ange indextal utan de hämtas med hjälp av formler till mallen.

I beskrivningen nedan beskriver vi premiumversionen eftersom användare som utnyttjar fördelen med mallar vanligtvis har premiumversionen.

Vad är en mall i SÅindex 8

Mallar är ett filformat i Excel. Det är en arbetsbok som är delvis ifylld, en mall helt enkelt. Med SÅindex 8 följer ett antal mallar som nås via menyområdet och avsnittet mallar.

Den mest vanliga användningen av mallar i SÅindex 8 är för att hålla ordning på drivmedelstillägg, DMT. Vi går här inte in i detalj på vad DMT innebär. Översiktligt gäller att många åkerier och transportförmedlare har ett system där transportpriset var månad korrigeras i relation till gällande drivmedelspriser.

För att hålla ordning på utvecklingen månad för månad är det lämpligt att använda en mall. I mallen anges de förutsättningar som gäller för beräkningen. I huvudsak uppgifter om vad som är basmånad, vilken serie som styr beräkningen och för DMT hur stor andel av kostnaderna som är drivmedel. När förutsättningarna angetts rätt utförs beräkningarna med automatik. Användarna kan månadsvis se förändring enligt index.

Avläsningsmånad	Index	Förändring	Prisnivå	DMT	Tillämpas
201608	379,6	-0,4%	100%	-0,1%	201609
201609	382,1	0,3%	100%	0,1%	201610
201610	398,2	4,5%	100%	1,0%	201611
201611	394,4	3,5%	100%	0,8%	201612
201612	410,1	7,6%	100%	1,7%	201701
201701	413,0	8,4%	100%	1,8%	201702
201702	413,9	8,6%	100%	1,9%	201703
201703	406,6	6,7%	100%	1,5%	201704
201704	412,7	8,3%	100%	1,8%	201705

Exempel, enkel mall för DMT

Gemensamma funktioner

Alla mallar har ett likartat utseende för att underlätta.

- Vita celler är celler där användaren kan ange uppgifter.
- Gula celler innehåller formler som räknar och dessa celler är skyddade och kan inte ändras
- Alla övriga färger har ingen särskild betydelse men vanligtvis behöver de aldrig ändras av användaren.
- I varje mall finns en särskild bladflik med ett exempel där användaren får förklarad hur mallen ska användas.

13. Verktyg

Avsnittet *Verktyg* är den sista delen av menyfliksområdet för SÅindex 8. Här finns menyer som inte visar indextal, gör beräkningar och liknande. Verktygsavsnittet är allt annat som behövs för ett fungerande SÅindex 8.

Uppdatering

Knappen *uppdatering* är överflödig för de flesta användare. SÅindex 8 uppdateras med automatik genom att data i form av XML-filer läses från en webbplats. Uppdateringarna initieras när ni använder en meny i SÅindex 8. Då kontrollerar er SÅindex 8 om det finns nya indextal som ska laddas ner. Om det finns laddas indextal ner.

Nya indextal finns vanligtvis två gånger per månad. De nya indextalen laddas ner stegvis. Max en uppdatering för varje klick på en meny. Det innebär att om ni inte använt SÅindex 8 på länge kan det finnas många uppdateringar som ska göras. Då kan ni behöva klicka på knappen *Uppdatering* för den tar alla uppdateringar med en gång.

För att programmet ska uppdateras med nya indextal krävs att ni har en giltig prenumeration.

Hantera länkar

Om ni använder mallar eller Excel arbetsböcker med funktioner från SÅindex 8 så har ni *länkar* mellan arbetsboken och SÅindex 8. Länkarna fungerar så länge arbetsboken som innehåller formler eller programmet SÅindex 8 inte flyttas. Om filer flyttas, skickas till andra etc så får ni felvärdet #NAMN när mallen öppnas. Excel kan helt enkelt inte tyda funktionen. Ni kan lösa problemet med menyknappen Länkar.

Knappen Länkar visar ett formulär där ni kan ändra eller bryta länkar. Om ni bryter en länk så tas kopplingen till SÅindex 8 bort helt och de uppgifter som finns där det var formler blir istället värden.

Om ni ändrar en länk så styrs länken mellan arbetsboken och SÅindex om så den pekar mot den version av SÅindex 8 som finns i den aktuella datorn.

Uppdatering

Hantera länkar

Prenumeration

För att er SÅindex 8 ska ladda ner nya indextal allt eftersom de fastställs av SCB så krävs en giltig prenumeration. Användare som skaffar SÅindex 8 eller förlänger en befintlig prenumeration får en prenumerationskod till företagets kontaktperson. Om företaget har prenumeration för flera användare måste dessa spridas inom företaget till alla användare.

Prenumeration

Prenumerationskoden anges i en särskild textruta och därefter ska användaren klicka på knappen *Spara kod*.

SÅindex 8 - Prenumeration

Uppdateringar av SÅindex 8.0 är kopplat till en prenumeration.

SÅindex lagrar uppgifter om prenumerationens giltighet. Förnyelse av prenumeration sker genom att ni anger en kod i textrutan nedan. När er prenumeration går ut blir ni tillfrågade om ni vill förlänga er prenumeration. Vill ni förlänga prenumerationen får ni ett nytt prenumerationsnummer som ni matar in i textrutan nedan och sedan sparar i SÅindex genom att klicka på knappen spara.

Uppgifter om priser mm för prenumeration framgår av information på programets webbsidor:
<http://akeri.se/transportekonomi>

Ni kan maila frågor till:
Programservice@akeri.se

Uppgifter om er nuvarande prenumeration

Nuvarande prenumeration giltig till år och månad: **2018 04**

Program version: **Premium**

Max antal användare: **1**

Ange ny prenumerationskod

Prenumerationskoden anges med åtta tecken . Skriv koden i textrutan nedan och klicka på knappen SPARA KOD.

Efter att ni sparar koden ändrar sig uppgifterna i rutorna till vänster och visar den nya kodens giltighet.

Spara kod

Stäng

Formuläret om prenumeration visar också vilken variant av SÅindex 8 som användaren har och hur länge prenumerationen gäller.

Support

Support

Menyn knappen support innehåller tre olika flikar. En av flikarna visar adresser och länkar som rör var användare hittar mer information om SÅindex 8. Här finns exempelvis kontaktuppgifter till teknisk support.

En bladflik visar aktuella adresser till webbplatser från vilka uppdateringar laddas ner. SÅindex 8 använder bara en av platserna och att det är två beror på att om en plats inte fungerar så går SÅindex 8 till den andra platsen. Uppgifter om adresserna kan vara viktiga om användaren har säkerhetsinställningar som kräver att undantag skapas för att tillåta nerladdning av XML data.

På första fliken anges också aktuell status för uppdateringar. Status för uppdatering börjar om varje gång Excel startas. När användaren klickar på någon av SÅindex 8 menyerna så utförs stegvis uppdateringar. När inga uppdateringar finns som ska laddas ner anges koden 99. Om det finns något fel som gör att uppdateringar inte kan utföras, exempelvis att uppkoppling saknas, anges en kod högre än 99.

En tredje flik finns för inmatning av eventuella koder som användaren kan få från teknisk support. Koder som kan styra procedurer som kontrollerar status för användarens SÅindex 8.

Om

Menyknappen Om ger information om SÅindex 8 som exempelvis sökväg till programmet och i vilken IT-miljö som excel körs.

SÅindex 8

Tillägsprogrammets titel

Tilläggsfilens namn

Tilläggsfilens build/version

Tilläggsfilens sökväg

Senaste period som finns i databasen

Operativsystem

Excelversion

SÅindex 8.0
copyright: AB Åkerkonsult

SÅ Index®

Stäng